

THƠ NHÃ CA

Trần Thy Nhã Ca

TỦ SÁCH THƯƠNG YÊU
Xuất bản năm 1972

TỰA

Nguyễn Sa

Đàn bà của những ngày tháng thế kỷ hai mươi chẳng còn chấp làm đối tượng của dục vọng, nguồn gốc của tội lỗi, đồ vật bài trí, do hôn nhân mang lại đặt bên chiếc thoi tơ, trên chiếc võng theo sau, cạnh những dụng cụ nấu bếp và chức phận thiết yếu là sản xuất con cái thuộc một giống cố định nào đó. Người đàn ông tuổi trẻ này còn mô tả với bạn bè bằng những từ ngữ có chất sống của cặp mắt thèm khát, cái nhìn xâm chiếm về những phần khác nhau cũng như về toàn diện cơ thể ‘giống thứ nhì’. Người đàn ông trưởng thành kia còn thắc mắc hoài nghi khả năng người đàn bà qua hình ảnh tượng trưng về đứa con trai đến chậm. Người thứ ba ngạc nhiên đau xót hay phẫn nộ về thái độ không chấp nhận vị trí ‘đồ vật bài trí’ của người đàn bà.

Những cái nhìn xâm chiếm, sự mô tả khoan khoái, nổi thắc mắc cổ điển, sự ngạc nhiên, đau xót hay phẫn nộ truyền thống đều nói lên sự chậm trễ của ý thức nam giới về một mối tương quan giữa sự hiện hữu của mình và sự hiện hữu của tha nhân đã và đang được đặt lại từ phía bên kia.

Trong mối tương quan đặt lại ấy, cái gọi là đồ vật cung cấp khoái lạc, bài trí gia đình, sản xuất con cái, không còn chấp nhận vị trí đồ vật nữa mà đã xác nhận như một chủ thể ý thức cũng biết nhìn ngắm, phán đoán, ‘con trai’ đổi họ thay tên viết văn làm báo; người thiếu nữ, qua hành vi vứt bỏ, đã ý thức được sự đổi thay của bản ngã trên con đường dài “cơm áo dạy mồm ăn lơ nói láo” sự sụp đổ, sự hư vô hóa của thế giới dĩ vãng, thế giới của sự cam phận. Trong cái nhìn ném lại đằng sau, chỉ còn “tuổi hồng sa chân chết đuối bao giờ, ngày tháng cũ cầm bằng như nước lữ”. Từ chuyến đi chủ động vào cuộc đời, nhà thơ khởi hành vào những cuộc di chuyển tình ái. Người đàn bà trong thi ca cổ điển than khóc vì bị bỏ quên trong cung vắng, bị lỡ bước sang ngang, than trách sự lãnh đạm, phụ rẫy, đợi chờ sự cứu vớt gia ân, hồi tâm của đàn ông, người-đàn-bà-đồ-vật đó không có mặt trong chủ thể Nhã Ca.

Nhã Ca xác nhận tư cách người của đàn bà ở ‘cuối con diên’, ở ‘đầu giấc ngủ’, trong cuộc thiêu đốt ‘tuổi thanh xuân’ cùng với ‘lỡ làm’. Người đàn bà ý thức và tự do không chấp nhận bị quên và phản ứng lại : “và một bận có một người nhắc lại, tôi cố tìm nhưng chẳng nhớ tên ai”. Nếu người đàn ông có quyền quên người đàn bà thì quyền đó không phải chỉ có một chiều mà có sự đảo ngược. Cũng vậy, không chấp nhận vai trò thụ động của con thú bị săn, chủ thể tự do mang tên Nhã Ca “sắp anh vào hàng ngũ tình nhân” chọn đối phương làm đề tài để “làm một bài thơ nói đến tên anh”. Người mẹ trong thơ Nhã Ca không phải chỉ sinh sản và nuôi con như một bồn phận, một dĩ nhiên, mà còn biết toan tính biến đổi phương thành đồ vật. Hélène của *Le Sang des Autres* nêu lên câu hỏi “để con có làm cho cuộc đời phong phú hơn không?” và suy nghĩ : “để cho đứa trẻ sinh ra, ngăn nó đừng sinh ra, đều vô lý như nhau”. “Chồng và vợ” dưới mắt Simone de Beauvoir, chỉ là những nhân vật cổ điển lố bịch của những hài kịch, truyện kể v.v “để mua vui quần chúng” Nhân vật đàn bà của *Le Sang des Autres* trách cứ người đàn ông “chẳng bao giờ nghĩ đến em; chỉ nghĩ đến chiến tranh”. Béatrice của *Tous les hommes sont mortels* “chỉ thích những điều cảm đoán”, Françoise của *L’invitée* cho rằng “tuổi trẻ trong thời đại này chẳng có gì thích thú” vì chiến sĩ và những người không chiến đấu có chung nỗi lo âu siêu hình về sự hủy diệt. Còn Ivich của *l’âge de raison* “thù chân lý”, “thích đùa rờn, uống rượu”, biết thẩm định giá trị của những tên đàn ông luyên ỏi đồng tính vì “những kẻ đó ít ra can đảm là không giống mọi người”.

Chọn lọc, xác nhận, trong chủ quan tính và tự do, nữ tính hay cá tính đàn bà của mình, giải tỏa, đập vỡ những huyền thoại trong đó mình bị giam giữ, chinh phục lại tư thế của chủ thể tự do, đảm nhận từ điều kiện xác thật, nhục dục đến thân phận làm người, ý nghĩa cuộc sống, cứu cánh cuộc đời xuyên qua hoàn cảnh của thời đại như chiến tranh cũng như xuyên qua tình ái, đó là hình ảnh của người đàn bà trong văn chương hiện đại cũng như trong thi phẩm của Nhã Ca.

Những người bạn cùng chủ trương Hiện Đại, tạp chí đăng những bài thơ đầu tiên của nhà thơ nữ giới này, đã nói đến kỹ thuật sử dụng ngôn ngữ sự hòa điệu của âm thanh, sức sông của hình ảnh. Nhã Ca của “hồn đứng im như tượng”, của “bầy chim én cũ qua thành phố, của những ngày tháng mà “đời sống ôi buồn như cỏ khô, này anh em cũng tựa sương mù, khi về tay nhỏ che trời rét, nghe giá băng mòn hết tuổi thơ” mà Trần Dạ Từ đã mang tới ‘tạp chí của những ngày tuổi trẻ’ không phải là một người lạ mặt với thế giới ngôn ngữ thi ca. Những thời gian và những bài thơ đến sau cho phép tôi nhìn thấy sự cấu thành của một linh hồn nấp sau “bình thịch xương”, nói theo một nhà thơ tiền chiến, là âm thanh, hình ảnh, kỹ thuật ngôn ngữ. Thực chất thi ca của Nhã Ca chính là sự xác nhận một chủ thể tự do, sự lựa chọn một cá tính đàn bà vượt trên thụ động tính vì thiết lập với đối phương một tương quan đi lại, chối từ tương quan chịu đựng, vị trí đồ vật với những huyền thoại đúc kết bởi phong tục, tập quán, luân lý cổ truyền thái độ của đàn ông thành một vòng đai trùng trùng vây hãm. “Tôi bỏ nhà đi năm mười chín tuổi”. Nhã Ca không nhận sự sắp đặt bản thân như một đồ vật bởi những chuỗi động tác quen thuộc : bị trêu chọc, được gã chồng, để dạy con “sự thật kia, con nói đi con”, còn biết “mẹ nghe củi mục trôi đầy giấc con”. Và bên cạnh chiếc nôi, vẫn có nỗi thắc mắc “đầu ai tiếng gõ nghe còn nhạt thừa”.

Chính những yếu tính ý thức về nữ tính đó, phối hợp với một ngôn ngữ thi ca sử dụng vững vàng đã mang lại cho tôi sự thích thú, ít khi có, trong việc viết những dòng chữ mở đầu một tác phẩm thi ca.

Nguyễn Sa

*Chớ nhìn tôi, bởi vì tôi đen
Mặt trời đã nạm cháy tôi
Anh em tôi đã ruồng bỏ tôi
Buộc tôi canh vườn nho cho họ
Còn vườn nho của riêng tôi
Tôi không hề canh giữ*

*Hỡi gió bắc hãy thổi, hỡi gió nam hãy tới
Hãy thổi vào vườn tôi, cho vườn nức hương thơm
Hãy nguyện cho chàng vào
Và ăn hết trái chín của vườn*

*Hãy để tôi như một cái ấn trong lòng chàng
Như một cái ấn trên tay chàng
Vì ái tình mạnh mẽ như sự chết
Vì lòng ghen tàn bạo như địa ngục
Vì đó là sức nóng của lửa
Và vì ngọn lửa đỏ của đức Giê Hô Va*

SALOMON

(nhã ca. 1,4,8 cựu ước)

TIẾNG CHUÔNG THIÊN MỤ

Tôi lớn lên bên này sông Hương
Con sông chẻ đời ra những vùng thương nhớ
Cây trái Kim Long, sắt thép cầu Bạch Hổ
Cửa từ bi vồn vã bước chân sông
Mặt nước xanh trong suốt tuổi thơ hồng
Tháp cổ chuông xưa sông hiền sóng mọn

Những đêm tối bao la những ngày tháng lớn
Những sáng chim chiều để canh gà
Tiếng chuông buồn vui dọn thầu trong da
Người với chuông như chiều với tối

Tôi bỏ nhà ra đi năm mười chín tuổi
Đêm trước ngày đi nằm đợi tiếng chuông
Cuối cơn điên đầu giấc ngủ đau buồn
Tiếng chuông đến dịu dàng lay tôi dậy
Tiếng chuông đến và đi chỉ mình tôi thấy
Chỉ mình tôi nhìn thấy tiếng chuông tan
Tiếng chuông tan đều như hơi thở anh em
Tiếng chuông tan rời như lệ mẹ hiền
Tiếng chuông tan lâu như mưa ngoài phố
Tiếng chuông tan dài như đêm không ngủ
Tiếng chuông tan tành như tiếng vỡ trong tôi

Từ dạo xa chuông khôn lớn giữa đời
Đổi họ thay tên viết văn làm báo
Cơm áo dạy mòm ăn lơ nói láo
Cửa từ bi xưa mất dấu đũa con hư
Tháp cổ chuông xưa, sóng nhỏ sương mù
Giòng nước cũ trong mắt nhìn ảm đục
Con đường cũ trong hồn nghe cỏ mọc
Chuông cũ giờ đây bần bật trong da
Tuổi hồng sa chân chết đuối bao giờ
Ngày tháng cũ cầm bằng như nước lũ

Nhưng sao chiều nay bỗng bàng hoàng nhớ
Tiếng chuông xưa bùng sống lại trong mơ
Tiếng chuông xưa kìa tuổi dại ta ơi
Chuông òa vỡ trong tôi nghìn tiếng nói
Những mảnh đồng đen như da đêm tối
Những mảnh đồng đen như tiếng cựa mình
Những mảnh đồng đen như màu phục sinh
Những mảnh đồng đen kề nhau bước tới

Tôi thức dậy rồi dây chuông ơi chuông ơi
Tôi thức dậy đây tôi thức dậy rồi
Thức dậy thực sự rồi
Thức dậy cùng giông bão, thức dậy cùng tan vỡ
Thức dậy cùng lịch sử
Mẹ hiền ơi thành phố cũ chiều nay
Có tiếng chuông nào rơi như lệ trên tay
Trên mặt nước trên mặt người mặt lộ

Cho con trở về đừng mê sáng ngó

Sài Gòn 9.1963

NHỮNG BÀI THƠ VIẾT THỜI MỚI LỚN

BÀI NHÃ CA THỨ NHẤT

Tôi làm con gái
Buồn như lá cây
Chút hồn thơ dại
Xanh xao tháng ngày

Tôi làm con gái
Một lần qua đây
Rồi không trở lại
Ôi mùa xuân này

Tôi làm con gái
Đời như heo may
Tình bằng cỏ dại
Giận hờn không khuây

Tôi làm con gái
Một lần yêu người
Một lần mãi mãi
Bao giờ cho nguôi

Tôi làm con gái
Bao nhiêu tuổi đời
Bấy lần thơ dại
Buồn không ai hay

ĐÊM XUÂN

Những nàng tiên đến tuổi già thiên đường
Và cỏ cây đời đến tuổi thanh xuân
Mắt rộng vừa trong trời ngọc bích

Ai về đó mà thơm hồn lụa bạch
Cổ chim xanh còn quán quýt tơ vàng

Đêm không rằm sao vẫn mát hơi trăng
Hoa bỗng nở giật mình tay mời mọc
Vườn thơ đại nào, ngõ ngàng tiếng khóc
Đó u buồn trong giấc ngủ tàn phai
Đó mùa xuân qua với bước chân người

Hơi thở mùi hương ru cười bóng lá
Đêm bao dung đêm hiền hòa mới lạ
Đêm ngửa bàn tay đêm động làn môi
Đêm dịu dàng đêm ngọt giấc mơ tôi
Đêm trên núi cao đêm trên hồn nhỏ
Đêm thơm nồng nàn mùi hương trí nhớ

Khi những nàng tiên từ bỏ trần gian
Em là nàng tiên ở lại yêu anh

THANH XUÂN

Chợt tiếng buồn xưa động bóng cây
Người đi chưa dạt dấu chân bầy
Bàn tay nằm đó không ngày tháng
Tình ái xin về với cỏ cây

Rồi lá mùa xuân cũng đỏ dần
Còn đây niềm hồi tiếc thanh xuân
Giấc mơ choàng dậy tan hình bóng
Và nỗi tàn phai gỡ một lần

Kỷ niệm sâu như tiếng thở dài
Khuya chìm trong tiếng hát tương lai
Tâm xa hạnh phúc bằng đêm tối
Tôi mất thời gian lỡ nụ cười

Đời sống ôi buồn như cỏ khô
Này anh em cũng tự sương mù
Khi về tay nhỏ che trời rét
Nghe giá băng mòn hết tuổi thơ

NGÀY THÁNG TRÔI ĐI

Ngày cũng vừa xanh dáng tịch liêu

Đường xa sầu tiếp với mây chiều
Bầy chim én cũ qua thành phố
Về gọi thời gian vỗ cánh theo

Thôi trả cho giòng sông tối đen
Trả cho người đó nỗi ưu phiền
Còn đây chút tủi hờn thơ đại
Rồi cũng xa vời như lãng quên

Mắt dõi theo vừa ngút bóng cây
Đời chia dăm bảy dấu chân bà
Tôi hồn vẫn đứng yên như tượng
Trông tháng ngày đi trên cánh tay

NHÃ CA THỨ HAI

Cánh tay từ già
Vẫy trong hồn tôi
Nỗi buồn quá khứ
Phong phanh mắt người

Một mùa đông ấy
Tôi về xót thương
Tiếng cười thức dậy
Trong hồn khói sương

Những cảnh hoa cũ
Bao nhiêu tuổi rồi
Mà lòng chợt nhớ
Đã sầu quên thôi

Một đời con gái
Bấy nhiêu giận hờn
Bài thơ để lại
Mỗi sầu lớn khôn

Thôi nhìn chi nữa
Bàn tay héo hon.

GHÉ MÔI SÀU

Đêm chìm xuống khi tình yêu thức dậy
Trăng mờ hơn cho sao biếc trao tình
Em cũng sầu hơn vì quá xa anh

Dù tiếng nói trong hồn ta đã sát

Và đôi mắt ướng hình nhau đã chặt
Tay nâng tay thương nhớ nuốt trong lời
Đêm buồn sương làm mắt ướt xa xôi
Và giá lạnh bao nhiêu lời tình tự

Nghe ánh sáng dưới chân mình cách trở
Với trăng sương mờ ngó bước chân đôi
Bước khê nghe anh, bóng lập ta rồi
Cây gió lạ cúi đầu nâng tiếng gọi

Anh cũng nâng em lên bằng cái nhìn gạch ngói
Bằng hơi thở mềm còn quấn quýt bên nhau
Anh mời em nào ghé lại môi sầu
Đêm chìm đắm và tình yêu trở giấc !

CHUYỆN MÙA ĐÔNG

Thôi nhắc làm chi những chuyện sầu
Khi lòng xưa chót trắng thương đau
Bao nhiêu miền cũ vời xa ấy
Buồn lắm tôi nào quên nỗi đau

Cái ngõ người đi đã cỏ mòn
Câu nguyên thu đã hẹp không gian
Hồn nghe vừa dậy niềm vui cũ
Định nói, lời xem quá ngại ngần

Ôi gió may về động dấu chân
Trời xưa mây vẫn rộng như lòng
Sân chiều chao nhẹ dăm tàu lá
Và khói sương về cuộn cánh song

Lá thư xanh mát hoen màu lệ
Đôi cánh hoa vàng ép tả tôi
Bấy nhiêu có đủ cho người nhớ
Mà thấy lòng như muốn ngậm ngùi

Đã bảo rằng không kể chuyện sầu
Dối lòng cho dịu chút thương đau
Nhưng ngày đông đó tôi còn thấy
Nên cố quên mà quên được đâu.

BƯỚC TÀN PHAI

Rồi những chiều đi nuôi nhớ thương
Mây mù chia dạt nắng tha phương
Đường về chân lạnh sâu xa ngái
Tôi thả hồn tôi giữa phố phường

Mà phố chiều nay cũng vắng người
Như lòng hoang vắng mãi không thôi
Sầu xưa thức dậy trên vai nhỏ
Về ướt lòng tay nửa tiếng cười

Thôi thế thôi người đi quá xa
Chiều hôm giòng nước cắt trong da
Bờ cây dài những mùa đông trắng
Sao nói rằng yêu tôi thiết tha

Chân vẫn đi về trên lối xưa
Hồn tôi như lạc giữa rừng mơ
Rừng mơ sương khói pha mù lối
Sương khói mù nâng những bước hờ

LỜI XIN

Khi phố lên đèn cây đứng im
Chiều sâu trong mắt kẻ đi tìm
Thở dài mặt nhựa cau mày khóc
Mình cũng như vừa bị lãng quên.

Từng phút nghe thời gian tủi thân
Mùa đi còn lại chút âm thầm
Cúi đầu nghe nhạc đời tan rưng
Tôi lỡ đem hoài phí tuổi xuân

Thôi nhé đêm đừng kể chuyện tôi
Tình yêu, này trả lại cho người
Môi cười nhỏ lại giùm tôi với
Sầu cũ đêm dài sắp nặng vai

TUỔI XUÂN ĐỜI

Thôi, níu giùm tôi cánh cửa người
Trời xưa còn sáng tỏ đêm vui
Này, xin đừng bắt nhau buồn nữa

Đôi nếp ưu phiền phơi trần tôi.

NHÃ CA MÙA HẠ

Xin giao trả, này một cảnh hoa trắng
Với nửa vòng tay với nửa đời người
Tôi trở về làm con gái hai mươi
Hai mươi tuổi cộng thêm ngày sắp tới

Nỗi buồn ấy tan biến như mây mù
Mùa hạ đơn sơ một loài hoa rụng đỏ
Trong hồn tôi từng giọt *tango bleu*
Rơi rơi mãi rơi đều không thiết ngó

Bài dạ khúc cất đôi chiều thứ ba
Chàng có giọng hát buồn như nước chảy
Tôi ở lại gọi trăm lần nhã ca
Tiếng gọi thê lương kéo suốt thời thơ dại

Hai mươi tuổi thôi hết thời con gái
Cảnh xanh xao với trái mùa thu
Tuổi trẻ bị bỏ quên không bao giờ ngó lại
Tôi với ngày qua biển xám mây mù.

CHUYẾN XE ĐÊM

Thôi nhé hai bàn tay
Và những ngày tháng cuối
Một con đóc một đời
Tiếng máy đều trôi nổi

Nỗi buồn khi xuống tới
Trùng điệp suốt hồn em
Tủi hờn lên tiếng gọi
Rừng núi còn mang tên

Ôi chuyến xe về chậm
Nửa đêm và nửa đời
Ngả nghiêng hàng ghế trống
Buồn xiêu vẹo như tôi.

DỌC ĐƯỜNG

Ngày đi nắng muôn phai rồi
Buồn sao vẫn một môi cười tủi thân

Lá rừng động gió phân vân
Trời sa thấp đã mang gần bóng anh

Khép mi mộng vỡ tan tành
Sầu gieo nặng một vai mình quạnh hiu

Xe đi hút lũng than đèo
Rừng thưa dốc lạnh hơi chiều rút qua

Nửa tâm hạnh phúc còn xa
Thôi anh, nhìn lại bao giờ cho nguôi.

BÀN TAY CHÀNG

Anh gửi bàn tay trên tóc em
Những ngày xa mái tóc hao mòn
Bàn tay báo hiệu mùa đông tới
Năm ngón mềm ôm tuổi thiếu niên

Quả phượng vừa khô trên nhánh cao
Cây vừa hiu quạnh cổng trường sau
Tôi về ngó lại thời con gái
Thành phố già nua những gốc sầu

Tóc hết thời xanh, hết tuổi dài
Hồn bung bình mật đắng tương lai
Xa chàng thức dậy khi chiều tối
Những ngón tay mềm vuốt mặt tôi.

ĐƠN CA

Bây giờ mỗi chúng ta
Là nỗi buồn khôn khiếp
Anh như loài rong
Trên mặt dài lo sợ
Em như loài rong
Xanh mướt niềm ăn năn

Khẽ cho dĩ vãng
Sâu trong rừng hoang

Với tuổi thơ cần cỗi
Với cây già ngã xuống
Lá khô bôi đất đen
Đưa con gái soi gương
Vỡ mặt tôi thất vọng

Thôi bây giờ đời em
Lối đi về dưới mắt
Cỏ lá sàu khô queo
Dấu hao mòn thảo mộc
Là vết mờ thanh xuân
Em như loài rong
Trôi mãi niềm ăn năn

Thôi bây giờ chúng ta
Trên mọi giọng hối tiếc
Không bao giờ gặp nữa
Hét tên vào thình không
Tên em cùng nổi bi ai
Nổi bi ai tròn kiếp

Thôi bây giờ hơi anh
Vết chém trên thân thể
Tím bầm trong tiếng kêu
Một đời tình hèn hạ
Không còn nữa

Thôi bây giờ nhà ca
Chỉ còn là tiếng nói
Buồn lỡ hết thời gian
Bài đơn ca thú tội
Với tuổi xuân một lần

Tôi như loài rong
Chìm dưới vùng ăn năn.

LỜI THAN THỞ

Trên vết đá xanh nào hạnh phúc đã ra đi
Trong cánh tay giòng máu nào ngơ ngác
Đưa con gái này đang hóa kiếp cây khô
Cành thương tiếc nghe lá vàng thất lạc

Sau những ngày trong tội lỗi hàm oan
Đôi mắt ấy trũng đau niềm mới lạ

Một bông hoa vô vọng nở trong vườn
Chàng đứng lại cúi nhìn và chợt nhớ

Nàng một mình yên trong khoảng tối tăm
(anh hỡi anh nó bây giờ mục rã)
Những bài thơ dập nát với tên chàng
Không nỗi buồn, không niềm vui không tất cả

Còn một lần hay hai ba lần nữa
Hòn đá xanh lăn về phía mặt trời
Cây trái cũ kiếp sau này có nhớ
Những mặt trời tan vỡ kín trong tôi.

CỬA MÙA XUÂN

Tôi mang tôi đến cửa mùa xuân
hơ bàn tay lên ngọn đèn sáp nhỏ
một tình yêu ngọt ngào
như tiếng chim kêu

Hai mươi năm cháy dễ dàng như cỏ

Đời sống chín muối trên trán vô tư
Tháng ngày trôi qua rụng những giọt buồn
Rồi nao nức lãng quên và kỷ niệm
Một mình tôi nằm sát sự tối đen

Nghe tiếng guốc ăn năn dụi dụi bước đến

Tôi ra khỏi tôi không nhìn lại
Từng ấy năm
Những đón đau buồn tủi giận hờn
Xô tôi xuống giòng sông đắm đuối

Ôi tình yêu ngọt ngào
như một vết thương.

VẾT CẮT XUÂN

Tôi dẫm mùa đông dưới gót chân
Sầu tôi vết cắt vẫn chưa lành
Bùn rong rễ mốc, hòn cây mục
Một mặt trời in đỏ dáng xuân

Tuổi đã mù trơ, gió đã yên
Cành rêu thơ dại, cổ tay mềm
Biển xa cát gạn cuồng lưu rút
Trôi hết đau rồi tuổi thiếu niên

Tôi ngó hoài trên vầng đá xanh
Hào nghêu dần nhám hết tên anh
Nhìn coi, đó, nụ cười xa lạ
Bờ bãi nằm nghe biển giạt mình

KHI TRỞ LẠI SÀI GÒN

Mùa mưa lũ với lời hứa của chàng
vết bản trên mũi giày
bàn chân em yêu quý
lòng tủi hờn hay mặt tối tăm
linh hồn em một hòn đá nhỏ

Khi trở lại Sài Gòn
dĩ vãng giương mắt nhìn
vô vập hỏi han
và nhớ lại
mỗi người thì quay, ngồi đứng hay nhìn
và sống lại
rồi trời mưa trời mưa
và tiếng cười
bàn chân trong vũng bùn hôi tiếc

Bây giờ đứa con gái đã mù lòa
thân thể và tuổi trẻ
đã không bao giờ có
bây giờ đứa con gái đã đi qua
trên đầu mũi giày anh
vết bản bàn chân yêu quý đó
một chân

Bây giờ đứa con gái không còn
không còn nữa

Lời hứa của chàng cùng với mùa mưa lũ
anh đã không quên em
chuyến xe đêm những bầy sao tình tự
trời mưa trời mưa vẫn trời mưa
má ơi má ơi
con còn sống

Ôi đáng thương và cảm ơn anh
mùa mưa lũ Sài Gòn sắp dứt

SAU CƠN GIÔNG

Buổi chiều treo cổ trên cành cây ca hát
Con rấn hồi sinh nổi buồn đen trườn mình
Trong khu vườn nước mắt và tội ác
Đám lá khô vùi dập lời kêu than
Tôi dỗ dành tôi nào nín đi con

Nín đi con
Ôi tấm khăn muối mặn nào trên mặt

Buổi chiều mù cùng với kẻ tật nguyên
Một chiếc xe hàng hoang vắng bay lên
Trên con đường nước mắt và hận thù
Với một người trở lại
Tôi dỗ dành tôi nào bước đi con

Bước đi con
Phố hãi hùng giờ hai bàn tay trống vắng

Buổi chiều bây giờ là chiếc áo cuối cùng
Trút xuống với cơn giông
Nhu tiếng nước no hơi
hò reo trong bình thủy
Khi thỏa mãn rồi mọi sự nổ tung
Suốt cuộc đời nước mắt và hối tiếc
Tôi thúc giục tôi nào sống đi con

Sống đi con sống đi con
thân thể ai gào thét
những tháng ngày phung phí

BÀI THÁNG SÁU

Với thân thể chín mươi trăm tội lỗi
Tôi trở về mang túi nhục trên vai
Giữa ngã ba đường tay hờ gối mỏi
Tôi cầu xin đời ban phép lạ tương lai

Người cũng vậy lòng muôn nghìn đối trá

Vờ thương yêu vờ đắm đuối ân tình
Tôi trót dại, tin lời trao tất cả
Đâu biết người mang nửa dạ yêu tình

Thôi tình ái hãy về theo ảo mộng
Ta lỡ đi xa hết nửa đời rồi
Người phụ rẫy, ngày điêu tàn đứng bóng
Đêm ghen ngào chan muối mặn trong môi

Tôi đã biết tội thân làm con gái
Đời không thương tất cả héo khô dần
Không hiểu về đâu để cầu sám hối
Tôi đốt lửa lầm theo với tuổi thanh xuân

Tên người ư, đã trở về bóng tối
Tôi đã vô tri giữa thảng năm dài
Và mỗi bận có một người nhắc lại
Tôi cố tìm nhưng chẳng nhớ là ai.

KHI HAI MƯƠI TUỔI

Không còn một nàng tiên vỗ về ru giấc ngủ
Không còn một lời ca làm dịu cô đơn
Không còn thơ tình thơm nức mùi thuốc lá
Không còn một bàn tay vuốt ve nỗi giận hờn

Không còn gì không còn gì tất cả

Mỗi buổi mai thức dậy tiếng còi tàu
Đời tình ái cỏ rơm
Cùng khoảng trống trên vai nơi nỗi buồn ở lại
Với mặt trái bàn tay mặt phải linh hồn

Anh đã tự do vào đời tôi đập phá

Tôi cũng tự do xài phí hết đời tôi
Cuối những sớm mai chiều tối của đời người
Khi ngã xuống những tháng ngày mục rã
Tôi cũng không cần ai nhớ ai quên
Người con gái chết đi mang tên loài cỏ dại.

THƠ CHO ĐỜI SỐNG TA

THƠ SỚM MAI

Buồn buổi sớm đầy trong ngăn kín
Vườn ăn năn cây cối vừa xanh
Sáng chủ nhật mặt trời đỏ chín
Đầy tuổi con rồi đó nghe anh

Nghe đó anh, con đầy tiếng nói
Sự thực, kia, con nói đi con
Nói đi con, nói giùm mẹ với
Bạo lực nào chớm nổi lộc non

Con nói đi, kia, mặt trời mọc
Mặt trời đang mọc, mặt trời hồng
Mặt trời đang mọc, ba đừng khóc
Mưa gió nào chôn nổi rạng đông

Con nói đi, kia sáng chủ nhật
Chủ nhật sao đầy ắp cửa nhà
Nụ cười trong máu, hơi trong đất
Tiếng nói con đầy lịch sử ta

Sáng chủ nhật cùng khắp mọi người
Con nói đi, mặt trời đang mọc
Mặt trời mọc, mọc rồi, mọc rồi
Mặt trời mọc mà sao mẹ khóc.

MỘT CẢNH CÚP ĐIỆN

Hòn bi lăn trên đá hoa xanh
Quả bong bóng nhảy cõn
Dưới gầm giường con búp bê cụt tay
Giương mắt nhìn
Một chú kiến đang lạnh lùng bò tới

Ăn thua gì tới tôi, cơ chi tôi ngó mãi
ngọn điện tắt
Thôi hãy thấp một cây nến
Một cây nến trên bàn

Cây nến lúc lắc cháy và nghe
Nghe rồi sợ hãi tắt
Gió thả cửa ngó căn phòng mênh mông

Và bây giờ chỉ còn
Con thạch sùng đặc thủng đang chực lưỡi

ĐÊM 1963

Rồi đêm ôm chiếc bóng thờ dài
Hai vai ngựa so hình chịu tội
Tháng đã hết, phiền tôi gằn lụi
Tiếng gặm mòn như tiếng ngựa nhai

Rồi đêm ôm chiếc bóng ngựa vằn
Co bốn vó sải đều hết năm
Năm đầy áp từng ngăn trí nhớ
Nguyên rùa giùm cho tôi ăn năn

Chim đã hết rừng kinh hoàng gọi
Bây giờ bây giờ bây giờ thôi
Lá rụng hết cành trơ tiếc nuối
Chim đi rồi, ai vỗ cánh tôi

Rồi đêm ôm chiếc bóng không lò
Đêm trên cao dài ngoẵng đêm hư vô
Đêm giấy chết và đêm chụp kín
Đêm trong đêm dằng dặc đêm chờ.

QUÊ NHÀ

Đêm dài bóng lạ trong tôi
Tay chân rời rã trông người nhớ ta

Cỏ cây giun dế quê nhà
Êm ru tiếng mẹ la đà võng con

Trời mưa biển rộng sông cồn
Cho tôi hạnh phúc một hồn xum xuê

BÃI BIỂN

Biển thơ đại dạt tôi về
Ván trôi gỗ mục nằm nghe sóng dồi
Bãi vô tình, dấu chân côi
Cát bay gió cuộn liên hồi phận con

Xuống đây nước mặn se hồn
Trăm hơi thở muối, một nguồn thiên thu

Trên kia khối lửa quay mù
Chói chang trời rộng lu bù cảnh tôi

NÚI VÀ TRẺ CON

Buổi chiều núi đá buồn
Muôn đời lặng lẽ thế
Tiếng khóc nào ra đời
Trẻ con im hơi luôn

Rồi da trời xám mãi
Đêm co người trăm năm
Buồn anh ngồi thấp đố
Sáng vùng em mù tăm

Oi núi cao núi cao
Trên đá người chịu tội
Hiểu gì đâu cho cam
Mình tôi sao chịu nổi

Đó lời đá lạnh căm
Buổi chiều cây cối buồn
Lá hao hơi ngủ miết
Trẻ con làm tỉnh luôn.

CON MÈO

Làm được điểm sáng nào trong đêm
Con mắt chột của con mèo,
Niềm trông trái thu nhỏ
Sự ru ái nào trong hồn chúng ta
Dù bóng tối dù nghi ngờ vụng dại
Khi chúng ta nằm xuống
Khi chúng ta nhắm mắt
Và khi chúng ta ngủ

Đó một điểm sáng nào trong đêm
Mắt mèo chớp mở như sự thật
Sự thật thì buồn rầu em thì khô héo
Như đêm như chúng ta con chúng ta
cùng tiếng kêu meo meo
Meo meo khổ sở

Điểm sáng nào trong đêm
Hòn bi ve trên nóc tủ
Trên gác-măng-giê, trên đỉnh màn
trong cả hồn vô vọng
Khi chúng ta nằm ngủ
Ngủ tối tăm lặng lẽ

Kêu meo meo và chột một mắt
Hy vọng nào trong đêm
Tìm thấy gì bí hiểm
Chờ đợi gì trong tôi

MÙA HẠ

Chiều đỏ xẫm lẫn lộn cùng mặt trời
biển nhọc nhằn co giãn
và bầy chim xưa trên núi cao
lại trở về trong tiếng kêu hốt hoảng

Biển thấy gì không
núi có thấy gì không
và chàng thấy gì không
tình yêu nào đã bốc cháy nàng
hồn nào đã tối tăm nàng
và đợi chờ nào đã đánh thức nàng tỉnh dậy

Có nghe thấy gì không, nhìn thấy gì không
hỡi mặt trời đang lẫn lộn cùng máu
với tiếng chim xưa cùng giọt lệ trên má
tiếng chim khan, giọt lệ khô
nàng trần trở và biến thành bụi mù
trong máu lửa, chiến tranh và mùa hạ.

ĐÊM 64

Một đêm tối mở mắt trên nền trời
Không còn tiếng động nào ngoài tiếng ì ầm
trong lòng dân phố
Không một tiếng động nào trong chúng tôi
Trong đám đông đen như đêm đông lửa

Đêm thì dày và mượt như nhung
Đất thì tối và sần như núi

Đám đông thì đen và dài như sông
Tôi thì trơn và trườn như rắn

Không phải lúc đó ghé nào trong công viên cũng có người
Nhưng người ngồi trên đó
Không nói không ngủ và không ăn
Tất cả thờ trong đêm như tử
Thờ trong đêm và thờ trong tôi
Thờ trong lịch sử

Ôi Việt Nam Việt Nam
Sao thức hoài không ngủ.

ĐÊM NGHE TIN THỜI SỰ

Cổ tay lạnh ngón tay rời
Máu ra mạch đuôi theo người đã xa

Sử buồn mở sẵn trong ta
Nước tôi thân thể thịt da nhão dần

Xác tôi còn đủ tay chân
Có ôm nổi mẹ có cầm nổi em

Nuốt cơn máu chảy ruột mềm
Trong muôn chiến sự những phiên con hư
Tuổi tôi bom đạn nát như
Đêm đêm tiếng mẹ sa mù bóng ai.

VẾT THỌ

Đưa trẻ gái ra đời mang vết thẹo cô đơn
Giữa thời không đói không no không mùi vị
Tôi sống tự do trong thân thể mình
Nghe vết thẹo lớn dần và mọc rễ

Tuổi ấu thơ tôi thoát tuổi thành niên
Ôi, đầu mình tay chân thời trẻ dại
Tôi lớn lên quen mùi vị ái tình
Bước một bước qua hết thời con gái

Đưa trẻ gái ra đời không ai tưởng
Tôi một mình trong vết thẹo thâm sâu
Thân thể rỗng lưu thông từng mảnh vụn

Vết theo đau thương lau sậy lút đầu

Không nói không nhìn không tất cả
Tôi mang tình tình mình trong suốt từng ấy năm
Từng ấy năm ngó đời như kẻ lạ
Cuộc chiến trong tôi tiếp diễn lạnh lùng

Nói, nói giùm tôi, mùa đông
ngày góp bao nhiêu đám tang
đêm dồn bao nhiêu tiếng súng
và đất thấm bao nhiêu nụ cười
cùng bao nhiêu nước mắt

Nói giùm tôi, mùa đông
tại sao cứ rơi hoài
cứ rơi hoài
nước mắt
Và tại sao kêu réo hoài
kêu réo hoài
con gió mùa
trên quê hương tan nát

TRÒ CHUYỆN VỚI MÙA ĐÔNG

Hãy nói tôi nghe đi mùa đông
đã qua bao nhiêu chặng
trên lục địa
và gió mùa
đã thổi qua bao nhiêu vùng
trên quê hương

Hãy nói giùm tôi đi mùa đông
những cánh tay những khúc chân còn ở rừng muốn gì
mà sao ca hát mãi
và núi, núi muốn gì
dưới lớp đá khô kia là máu xương
còn sông, còn biển
còn đường sắt, những con tàu
những chuyến xe đêm
cũng muốn gì
mà thất mãi khăn tang trên đầu em đầu mẹ

Hãy ghép giùm một đường sắt
qua rừng, qua biển, qua cánh đồng
Hãy chỉ giùm tôi một con t àu

suốt Sài gòn, suốt Huế, suốt Hà nội

Bụi đã phủ suốt con đường trí nhớ
phủ luôn cả mùa đông
với những giọt mưa vội vã
tôi đứng, tôi đi và thờ
lui tới chi những phiên muôn cũ
Không ai nhắc tới nữa
người này người kia
đang sống hay đang chết

Nhưng gió vẫn không ngừng thổi than
cây, không ngừng vật vã
đêm pháo bông bàng hoàng
ngày máu chảy rục rĩ với những tràng vỗ tay
vỗ tay như điên
trên chúng ta từ già

Từ già, từ già mãi
mẹ rồi con
em rồi anh
bạn hữu rồi kẻ thù
trẻ con và lịch sử

Thôi, tôi không nghe hết đâu
Không nói hết đâu
Hãy lặng lẽ
lặng lẽ và nhẹ nhàng
như mùa xuân
đang đặt thêm những dấu chân mới
trên lớp bụi dày cũ
tôi sẽ đi sẽ vui mừng rộn rã
sẽ khóc như mùa đông
sẽ trò chuyện thì thầm
sẽ sung sướng khổ đau trong tình cảnh mới

Nhưng gió, gió mùa đã thổi lại
Thôi, thổi mãi
Hãy nói giùm tôi đi
nói giùm đi
sao tôi chưa nghe gì
chưa hiểu gì
chưa thấy gì
mà mùa đông đã hết.

MỘT KHUÔN MẶT CŨ

Biển đã nói về chàng cho nàng nghe
núi cũng kể về chàng
còn cỏ cây, hoa lá và cột đèn
sỏi đá, mặt đường, tàu lửa
thì quá thân thiết với chàng

Mặt trời đi sau chàng chói sáng
buổi chiều đầy hơi thuốc lá chàng
trôi trên những đám mây
những đám mây bắt chợt nhỏ thành lệ
rì rào cùng phố xá
phố xá vẫn yên lặng
yên lặng như chàng
khi đưa tay buộc cho nàng những đau khổ

Lá xanh mang màu mắt chàng làm rừng
mang tóc chàng trải ruộng lúa
mang da chàng làm đất màu
mang thịt chàng làm bánh ngọt
và tội ác xui chàng xa dần nàng
điều đó ai cũng biết

Còn nàng
nàng vẫn nghe chuyện chàng
và say đắm.

ĐÔI

Gió đã ngủ trên đôi
Và lá che tay khuất
Nàng cũng khuất bên trời
Suốt khoảng dài nước mắt

Tôi đứng im và nhìn
Nhìn xuống ngày sắp lụi
Và chiều lăn chiều lăn
Lăn qua thung lũng tối

Nàng không gượng nổi
Và mọi người đã quên
Đã quên nàng
Quên vội vàng quá đổi

Nàng khuất từ lâu rồi
Rồi ngày cũng đã chết
Gió cũng chết trên đồi
Và lá che tay khóc

GIÁC NGỦ TRƯA

Ngõ sâu giờ tiếp ưu phiền
Trưa hồn hậu mỗi thân liền vết giầy

Đã khô rồi nhựa trên cây
Mẹ nghe củi mục trôi đây giấc con

Mái chiêm bao đã lợp tròn
Đầu ai tiếng gõ nghe còn nhật thừa

Môi hiền sữa ngọt con mơ
Ngày xuân chim sẻ bay vù trán cao

VẾT CHÂN CON

Tôi bây giờ đứng thu thân
Sống cam phận nhỏ chia phần an vui
Cây mang nặng vết thương người
Phố xưa tiếng động đã vùi lấp anh
Công nào nhỏ dấu chim xanh
Nỗi bi thương cũ xin dành phút giây

Vết chân con lẩn bóng ngày
Lá bi quan thoát rơi đây tuổi thơ

CƠM TRƯA MÙA HẠ

Nóng hãy dùng tạm chiếc quạt giấy
Hay đi tắm, rửa mặt, rửa tay
Tóc bù rối hãy soi gương và chải
Con cái đâu, ngồi lại cho ngay

Mâm cơm nghèo đã dọn giữa nhà
Thời buổi khó, thôi ăn uống sơ
Chén với dưa đã so rồi đó
Nhai chén này chén nữa cho qua

Nuốt miếng cơm mặt mày như xôi
Nuốt luôn giùm nhau gạo mồ hôi
Cây ước vọng lòng ta cần cỗi
Mồ hôi ơi hãy tưới giùm tôi.

NĂM MỘT CHÍN SÁU NĂM

Mùa xuân đã qua
mùa hạ cũng qua dần
trong mắt em hạnh phúc thôi vồn vã
đời sống lại đều đặn như đồng hồ
đuổi hết tay chân suốt ngày giục giã

Căn nhà mỗi ngày mỗi quen
cửa sổ mỗi ngày mỗi mở
bữa cơm mỗi ngày một đầy
con cái ta mỗi ngày một lớn
và đời ta mỗi ngày mỗi thông khổ
trong trí nhớ bắt đầu thiu
cũng đừng có vụng vầy

Anh cũng đã biết chải đầu
biết thắt cà vạt, biết bắt tay
mỗi buổi sáng, thành phố đông
dậy bảy giờ, đạp xe nổ
và quay cuồng trong sở làm
biết ngồi biết nhịn
và những ngày cũ của ta
vẫn vô cùng im lặng

Hãy dễ yên và đừng nhắc tới
đồng tiền và lương tâm
sự mệt mỏi vô tận

Đừng nhắc tới và cũng đừng tưởng tới
thảm cỏ xưa, dấu chân xanh
tập thư tình cũ
thời anh biết em

Đừng nhắc tới và cũng đừng than thở
thành phố xưa, đường về
những toa tàu đã nổ
và chiếc đầu máy đã ngủ quên
trên đường sắt gỉ

Đừng nhắc tới và cũng đừng nhớ nữa
mặt trời bốn mùa, tuổi trẻ, tình yêu nồng cuồng
cây sầu đông và tiếng guốc
những buổi chiều buổi mai
những ngày đêm không thiết ngó

Đừng nhắc tới và cũng đừng mơ ước
vì con cái chúng ta
sẽ tìm thấy
sẽ đọc
sẽ bắt đầu diễn lại.

LỜI DỖ CHO CON

Những ánh sáng lên rồi vụt tắt
con đã nằm yên và ngủ nghìn năm
ngủ trong nôi đời và trong mái đất
nhà của con giun dế đến trông nom

Mặt trời sẽ tới thăm con buổi sáng
dỗ dành con và tắm gội cho con
trên mộ đá nở một loài hoa đỏ
nâng mưa sương và ủ nắng vàng

Và đêm tối, bầy dế sẽ dẫn con đi dạo
bầy đom đóm thắp đèn cho con soi đường
mùa hạ có ve sầu hòa nhạc
mùa thu có biết bao tơ trời thả diều
biết bao lá vàng để làm thuyền
còn đất ôm con, âu yếm con luôn luôn
đất sẽ tắm rửa con bằng những hạch nước mắt
cùng bài ca của mẹ chưa kịp ru con ngủ

Gió sẽ mang đi rất xa
ván rồi cũng mục, nhưng con không bao giờ lớn
con cũng không bao giờ già
con có ngày có đêm
con vĩnh cửu như đất.

LỜI LỬ THƯ TÌNH CŨ TRÊN GÁC XẾP

Các bạn thân của ta
chú mọt, anh thạch sùng, chị mối
không nghe ta than van gì sao

Đi đâu mất rồi những ngày tháng cũ
bút, giấy xanh và mực tím
đôi mắt to, cô nữ sinh
với tình yêu buộc dưới chân chim
thả lên trời cao vút

Đâu cả rồi những buổi sáng rực rỡ
cửa sổ hé ngập ngừng
người phát thư lúc mười giờ sáng
tiếng chuông kính coong mở cửa trái tim nhỏ
nàng cười

Đâu mất rồi
những con đường hoa phượng
mùa xuân trên núi
mùa hạ đỏ thu xanh
đâu mất rồi hồi những ngày thơ mộng của ta
đâu mất rồi cả mùa đông trắng xóa

Các bạn thân của ta
chú mọt, anh thạch sùng, chị mối
cả gián, chuột và muỗi
các bạn thân đang cười giỡn trên mình ta
nghe ta than van không
sao lạnh nhạt như đôi vợ chồng bạn tiện kia
cùng lũ con nghịch như quỷ sứ

Ôi đâu rồi, đâu rồi
Hạnh phúc của ta
Đồ phản bội.

Những lá thư tình nói
Rên rỉ và nguyện rửa
Rồi ngủ trên gác tối.

TRƯỚC GIỜ SINH CON

Nước đang reo hò trong tôi
buổi sáng còn xanh xao bóng tối
tôi trở dậy, co hai vai và nhìn
lòng mẫn mà biển dậy
hai vai tôi đang mọc lá
những lá non hết sức non
tương lai nào rực rỡ

nước reo hò trong tôi
con đau bắt đầu reo

Con đau đến thì thâm
thật nhẹ nhàng
vuốt ve và an ủi
an ủi và dỗ dành
trên khuôn mặt tôi thân thuộc

Tôi trở dậy đi đứng một mình
thân thể rạn nứt từng thớ thịt
trong suốt và trần truồng
cho thai nhi bắt đầu cựa quậy
hãy can đảm, con
tiến vào sự sống
tôi đang lột dần thịt da
cho thai nhi tôi

Hãy ra đời vào lúc bình minh
hãy ra đời đẹp như hoa nở
như giọt sương nhỏ bé đeo trên lá
như hy vọng của mẹ
với bầu trời xanh cao
nơi mặt trời sẽ rực rỡ mùa may
mừng thai nhi biết thờ

Nước đang reo hò trong tôi
chảy suốt thit xương não động
reo hò không ngớt
khi nào mệt mỏi, mẹ nhờ cậy thai nhi
khi nào con ra đời con sẽ khóc
khóc khi không, khóc đâu có buồn phiền
khóc cho trôi hết khó khăn trong đời mẹ

Biển của mẹ còn rộng mênh mông
mẹ tắm suốt mùa hè, mùa thu, mùa đông
và mùa xuân trong suốt
dành cho con tất cả ngày cuối cưu mang
con trong bụng mẹ con biết gì không
buổi mai trời lạ thịt da trở mặt
và rất nhiều hân hoan
rất nhiều nước reo hò trong thân thể mẹ

Nước từ biển đông
từ biển tây, biển nam, biển bắc
tôi bốc lên cao

nhìn thấy mình trong suốt

Nước đang reo hò đang chảy xiết
rửa từng vết da mòn
cạo từng thớ thịt mỏng
tôi thấy tôi to lớn uy nghi
như mặt trời trên cao kia
rạng rỡ và sáng chói
của một ngày vô cùng tung bùng và khao khát

Hãy can đảm cho tôi
Can đảm cho thai nhi
ra đời mạnh mẽ

Biển mẹ đã mặn
Thủy triều đã dâng cao
Mẹ tắm bốn mùa cầu cho thai nhi
cho mùa xuân suốt đời của mẹ
và chuẩn bị cho biển mẹ dậy bão
Cơn bão rất dịu dàng
rất ngọt ngào đau thương
Để mẹ ngủ một giấc rất buồn, rất vui
ngủ cho thịt da mẹ lành lặn

Và khi trở dậy
Mặt trời cười tươi cùng sớm mai
Con đỏ con xinh
con đâu biết gì
con bênh bồng trong biển mẹ.

BẮT ĐẦU LẠI

Bắt đầu lại đời ta, các con
Bắt đầu lại bền bỉ hơn nụ cười
Bắt đầu lại vững vàng hơn bước chân
Bắt đầu lại đầy đủ hơn tiếng nói

Bắt đầu lại đời ta, các con
Bắt đầu lại từ chỗ bôi xóa mẹ.

LÀM ĐÀN BÀ

Hãy kê ta nghe đi trái tim
đang đỏ hồng yêu thương hay tím bầm hờn oán

nhắc cho ta nghe đi
sự im lặng
và cả lòng hờn ghen muốn bóc thành quỹ dữ
cả sự thánh thiện
và ta, hồi ta
nói ra đi
sự âm ỉ trong hồn trống vắng

Tại sao ta làm đàn bà
tại sao ta được yêu thương
được phản bội
được đau khổ
được sinh con đẻ cái
tại sao? tại sao ?
Ồi biết bao giờ ta hết hỏi

Ngôi nhà vẫn yên lặng
như cây trái đợi già nua
cả gió và các cửa sổ
cùng hạnh phúc lừng lờ
trên những đầu dây buồn phiền
đang giăng mắc trong lòng ta vết thương êm ái
vết thương nhỏ nhoi
ru ta mê

Hãy nhắm mắt và ngủ
hãy yên tâm và cười
hãy khóc lóc rồi sung sướng
ta cúi đầu quay cuồng trong sự thịnh nộ
của chính lòng ta
hái trái đạo đức và cây thánh thiện
rửa mòn dần hạnh phúc vấy bẩn

Một bóng ma nữa vừa đi qua
trên mũi giày vương thêm một vết

Ta cũng rã rời trong hạnh phúc cùng quần
rên la trong hận hoan
hứng chí trong tàn phá
Và giấc ngủ của ta đâu
hãy lấp đầy kín những cánh hoa chân vệt
mọc trên cát
ngoài bờ biển
cùng tuổi thơ
cái nhà của ta, con cái của ta, chăn gối của ta,
giường của ta, ta của ta, và vườn của ta

hãy để ta, tự ta
làm đàn bà để được sống và được chết.

ĐI TRONG TUỔI NHỎ

Nàng đã đứng dậy, nàng đã đi
Gió biển mênh mông và nước mắt
Nước mắt tan trong thân thể nàng
Nàng ướt sũng
Và trí nhớ bốc hơi
Trời thì xanh và cao
Nàng thì bé bỏng
Biển xô nàng xuống

Trong khu vườn trẻ thơ của nàng
có một bầy ngựa
Khu vườn rộng, căng ngựa dài
Mỗi buổi chiều
Bầy ngựa giỡn cùng cô bé
Những buổi chiều không bao giờ tắt

Trong khu vườn trẻ thơ của nàng
có một người đàn bà
Người đàn bà điên với chiếc thanh la
Đi vòng quanh, đi vòng quanh
la hét cùng cô bé
Những tiếng la không bao giờ tắt

Trong khu vườn trẻ thơ của nàng
có mặt trời
Mặt trời và những chàng hiệp sĩ
Những đứa trẻ bụng to hơn đầu
Những người đàn ông đầu to hơn bụng
Và những người đàn bà tong teo
Ngâm kín như miệng hến những nụ cười
nhấn nhục
tất cả được mặt trời nuôi sống

Trong khu vườn trẻ thơ của nàng
có một con đường
Con đường trôi ra biển
Với hai hàng phi lao
Lập lại những lời ru của mẹ
Hai hàng phi lao và những ghe cá mắm
Cá và mắm ngọt ngào như hơi thở

Đến bây giờ chưa nguôi

Trong khu vườn trẻ thơ của nàng
có những con rắn con
trườn mình dưới chân ngựa
Và người đàn bà có đôi đũa
Khi đôi đũa giờ lên
Bầy ngựa lồng lộn quanh vườn và mắt hút
Những con rắn kêu than
Ngựa hồng ôi ngựa hồng
Ngựa hồng ta đâu, ngựa hồng ta đâu
Chiếc thanh la gào hốt hoảng
Trong khu vườn trẻ thơ của nàng
có những con dã tràng
Những hòn sỏi trắng và cát vụn
Và rất nhiều những dấu chân bé bỏng
Những con ốc những con rù rì
Và rất nhiều hang hộc
Trò chuyện mãi không thôi

Trong khu vườn trẻ thơ của nàng có tất cả
Tất cả những gì mọi người có thể nghĩ ra
Sự giáo dục đó thôi lớn cô bé lên
Bầy ngựa dạy nàng sự hung hãn
Người đàn bà điên dạy nàng những ảo tưởng
Con rắn dạy nàng sự khôn ngoan
Bầy dã tràng dạy nàng sự tan vỡ
Mặt trời dạy nàng sự nhẫn nhục
Và biển dạy cho nàng khóc lóc

Nàng đã đứng dậy, nàng đã đi
Đi hung hãn đi khôn ngoan đi tan vỡ
đi nhẫn nhục đi khóc lóc
đi trên con đường trôi ra biển
Nàng hỏi thăm bạn bè và biển diu dàng
Biển diu dàng trả lời bằng cơn bão mùa đông
Mùa đông ôi mùa đông
Mùa đông làm những bạn bè nàng trốn hết

Nàng đã đứng dậy và nàng đã đi
Đi dần về cái chết.

THƠ CHO TÌNH TA

Biển lũng sâu thấp xuống thấp xuống dần
Rồi thì núi dướn mình cao lên
Và trời đất bao la
Trên tất cả, thân phận em bé bỏng

Từ những niềm bí mật đang họp nhau thành chợ
Tôi bước ra một mình
Những người khác cũng bước ra một mình
Chúng ta kẻ vai nói nhỏ với vô biên
Niềm bí mật ấy những tình yêu khó hiểu

Kỳ diệu thay khi nghĩ đến anh
Lối nào đây biết lối nào đây
Mọi sự tới lui làm sao em từ chối
Không còn là con chim
Con chim gian xảo giấu mùa đông dưới cánh
Lượn những vòng nghi ngờ
Tôi hát vui tươi già từ tuổi trẻ

Kỳ diệu thay khi nghĩ đến anh
Những thời gian vừa mọc lá non
Những lá non
Tu tưởng em đang bắt đầu từng nhánh

ĐÀN BÀ LÀ MẶT TRỜI

Vườn hoa nào cũng ở trước mặt chúng ta
Mùa xuân nào cũng nở cho ta những bông hồng
Hỡi các chị, chúng ta đều đẹp như mặt trời
tinh khiết như bình minh
vì chúng ta làm ra ái tình
ra hoa lá và sự sống trên trái đất

Những người nam đã tán tỉnh chúng ta
và chúng ta đã chọn cho lòng mình một ông vua
trong những người nam đã gặp

Hỡi các chị đến gần tôi coi
Đến gần tôi và cùng rục rờ

Chúng ta đã tạo một thiên đường
Đã tạo nên nhiều những vị vua
Bởi chúng ta đẹp đẽ và xinh tươi
Vì những ham muốn đã tắm rửa cho chúng ta
Xui chúng ta nóng bỏng như lửa

Và lửa từ mặt trời
Mặt trời xinh đẹp
Chị có đôi mắt sâu như giếng nước phương nam
Chị có tóc mun đen như giòng sông đêm Ai cập
Chị có lòng nồng nàn, dữ dội như biển đông
Chị có ái tình ngọt như mật ong
Tôi sẽ tới van xin các chị
nài nỉ các chị cho tôi mượn tất cả
để tôi khoe với chàng
đem tới cho chàng
để chàng nâng niu
coi tôi như công chúa

Chúng ta, mỗi người phải là một công chúa

Người đàn bà nào cũng đẹp
Mùa xuân và hoa hồng đều nở vì chúng ta
Chúng ta ban phát tình ái
Cho thiên đàng của chúng ta tươi tốt mãi
Chúng ta mua từ núi cao
những màu xanh rất non
mua từ rừng
những lá cây rất vàng
mua từ đất
những giếng nước rất ngọt
và từ biển
trân châu cùng ngọc bích
để trang điểm cho chúng ta đẹp đẽ
Chúng ta góp sông, núi, đồi trên thân thể
và rừng trong tóc

Tôi sẽ hỏi mượn các chị
mọi thứ xinh đẹp và nóng bỏng
tôi sẽ gõ các cánh cửa im lặng thật nhẹ
để chàng kinh hoàng nhận ra tôi

Tôi sẽ làm rụng hết những giọt sương
đang long lanh trong hồn chàng
những giọt sương sẽ rụng và làm nên hài nhi
cùng sự sống
cho thiên đàng chúng ta
đông đúc và vui tươi
Tôi sẽ là mặt trời trong lòng chàng
Buổi mai nào cũng lộng lẫy rực rỡ

Tôi sẽ mát như trăng nhưng cũng nóng hơn lửa

hơn cát ở sa mạc
hơn cả giận hờn
của trận hồng thủy trong thánh kinh
Bởi tôi là đàn bà
người đàn bà nào cũng xinh đẹp
cũng làm ra sự sống

Hỡi các chị chúng ta sẽ nối tiếp nhau đẹp mãi
Để những bông hoa của mùa xuân
phải quanh quẩn chiêm ngưỡng

Hỡi các chị hãy đến đây và làm điên đảo sự quay cuồng vui thú của trái đất
Chúng ta luôn luôn xinh đẹp và ở trên cao
Các chị có đôi vú ngọc bích
Có da sữa, tóc dài
Có má hồng, môi mận
Đừng để những kẻ đi săn lạc đường
Hãy dắt họ và tội nghiệp họ
Hãy hung dữ với họ như sư tử
Hãy dịu dàng với họ như nai
Để họ quay như trái đất quanh mặt trời là chúng ta mãi mãi
Để chúng ta cho ngày đêm và bóng tối
Tôi sẽ lừa bóng tối thật đầy vào đêm của chàng
những ánh sáng nóng bỏng cho ngày của chàng

Chúng ta là những người nữ xinh đẹp
Xinh đẹp hơn mọi loài trên trái đất
Chúng ta có lòng ghen mạnh như bão
Chúng ta có sự tinh khiết trong như trăng
Chúng ta có thịt da, có núi, có rừng
Chúng ta đỏ như mặt trời
đen như đêm
và vàng như lửa

Tôi cũng có một ông vua cho ái tình tôi
Tôi cũng đã chọn chàng
để sự sống tràn trên trái đất
Tôi sẽ đi góp nhặt từ mặt trời
từ phương đông, phương tây, từ những buổi
sớm mai
những sữa, kem và mật để làm nên rượu ngọt,
để pha hương thơm trên thân thể trên thịt da tôi
mà chàng yêu dấu mãi mãi

Cảm ơn Thượng đế đã cho tôi đôi vú
Cho tôi da mịn và tóc dài

Cho tôi rục rờ như mặt trời
Để tôi làm ra ái tình và rượu ngọt
Tràn trên trái đất

Hỡi các chị hãy đến nhìn tôi coi
Hỡi các chị vô cùng khả ái và xinh tươi
Hãy đến nhìn tôi coi
Trôi đang đỏ đang đen
đang làm ra nước làm ra lửa.

MỘT ĐOẠN NHÃ CA

Hỡi các địa cầu
các tinh tú và những thế giới ngoài hư không
đang rao truyền sự vinh hiển của hạnh phúc
tôi tìm tới
ngày hãy giảng nghĩa cho đêm
ánh sáng rù rì cho bóng tối
và ca tụng
tôi có người nữ
đứng trong vườn tôi nóng bỏng lửa

Tôi có ngọn lửa xanh của nhọn từ
cả ngọn lửa đỏ của gian ngoa tàn sát
tôi nguyện sự tối tăm mù mịt
bé lòng hoài thai
tôi nguyện sự mù lòa suốt đời trong tình ái
và những tiếng thở than
như thác đổ trên ghềnh ngày đêm không ngớt rên siết, rên siết mãi
trong cổ họng trên thân xác
với linh hồn đầy bụi

Bụi là xác thân nhưng tù đầy thanh tịnh
dấu tôi quạnh hiu như loài hươu trên núi cao
như con tê giác nhẵn sừng hùng hổ
hay con chim sẻ trốn trên mái nhà
tôi cũng luôn luôn nở hoa huyền ảo
trong tình nhân, trong ái tình tôi đỏ rục.

Dấu tôi sức yếu mỏng hao mòn vì buồn rầu
dấu sự ô nhục bắt đầu vào lần trốn trong tôi
tôi bị quên đi như kẻ chết
múa may không ai nhìn
than khóc không ai biết
Tôi sẽ có trong lòng đầy giặc giã

trận giặc âm thầm
mà thanh bình là cái bóng ở xa
vì mọi phía luôn luôn có sự kinh khủng
tình nhân tôi đâu sợ gì cô đơn trên núi cao
mà vườn tôi cỏ hoa không mọc tới
bụi tro sẽ muôn đời ngợi khen
người yêu tôi
những hòn đá kỳ mạnh trong tay hạnh phúc

Tôi đâu có đôi chân dài như ngựa
để băng qua nỗi buồn phiền
đạp trên nỗi đớn đau
thân phận tôi giống nước luân lưu
từ chiếc xương sườn của chàng
ngày đêm hèn mọn
và thế gian trầm luân cơn đau để thường xuyên

Hỡi những gian dối và kẻ ác
không ngừng vây hãm hạnh phúc tôi
những kẻ lòng dạ yêu tinh mang bộ mặt đẹp để ngoài đời
sá gì một giọt máu dơ
tôi không đủ sức chảy
sá gì một giọt máu thừa
tôi không đủ sức cho
nơi tình nhân tôi
mặt trời đã rọi bao nhiêu bụi bặm
bao nhiêu ngày tháng tàn sát
cày sâu kiêu hãnh
chỉ còn lại lương duyên tôi và thai nhi
cao chót vót

Địa ngục sinh từ trong lòng người
tôi mang tôi nạp mình
cần chi suy nghĩ
Đêm tối cần chi mặt trời
tôi nhìn thấy tình nhân, thấy vườn tôi bát ngát

Hỡi những kẻ mang bụng dạ mình đi bán buôn
mang lương tâm mình vẽ vờ cho những lý do
mang bộ mặt của mình lừa dối đạo đức
hãy lấp đầy đục vọng nơi tình nhân tôi
cùng bóng tối của bất nhơn
rồi cứ lên thiên đàng mà ca hát
còn tôi, tôi xin về địa ngục
vì chính tình nhân tôi là địa ngục
tôi sẽ sinh thêm huyết dơ

và tiếp tục chảy

Tôi không đẹp đẽ gì
lòng tôi nuôi từ địa ngục
ái tình tôi nuôi bằng huyết đỏ xương khô
bởi thế loài người đã cho tôi đủ ngày đêm tai họa
hạnh phúc chọn tôi để phán đoán
hạnh phúc chọn tôi để trả thù
hạnh phúc nuốt tội ác ngon lành khác nào ăn chiếc bánh kem
còn tội ác cứ ngọt ngào trơn tru chói sáng

Hãy nhìn coi
đời sống có gươm dao
và chiếc lưỡi nhọn hoắt
hạnh phúc đôi khi tru điên như chó sói
lương tri tôi đôi khi gào thét như bão biển
như sự tối tăm muôn trùng
nhưng cũng sợ gì những điều độc ác
trước khi về địa ngục
tôi cũng từng hóa làm hư không
ăn ngon lành những lễ vật
ăn cả chiếc lưỡi nhọn hoắt

Tôi phan thây tôi cho mọi người nhìn
nhìn tôi và phán đoán
trong vườn cây tôi có lá xanh có trái thơm và
cũng có chồi hư
hoa quỳnh vất vương bên hoa hồng dại
cỏ tóc tiên mọc lẫn giữa cỏ tranh
trong huyết đỏ luân lưu có huyết bầm khô ả
trong tiếng hát ca có tiếng chửi rửa thề nguyên
chim họa mi đậu trên cành cao
nào ngờ dưới cỏ tranh cóc đang rên xiết
tôi mở rộng cửa vườn rồi
mời mọi người vào xem

Chồi chân thực sẽ mọc đời đời
nhưng lưỡi gian dối cũng sẽ đâm chồi mãi
còn ân nghĩa là sương móc gieo xuống cánh đồng
mà mạ lúa xanh là lương nhơn tôi
hỡi những quý dữ bám vào khoái lạc chàng
khoái lạc chàng đâu phải là đường về địa ngục
mà tôi tìm đến

Lòng ngu muội xui tôi tối tăm
ái tình giúp tôi chớp sáng

thai nhi giúp tôi phục hồi lương tâm
tôi mở lớn cửa vườn để cho mọi người vào nhìn
nhưng có nhìn xin đừng hái
lá hôn tôi đã chín vàng
sắp về đến cội

Hỡi những kẻ ác, những quỷ dữ cùng những điều gian dối
đang vây hãm hạnh phúc tôi
chào vĩnh biệt nhé.

NGỌN NÉN

Một tai lửa nồng nàn trong đêm tối lạnh lẽo đốt hết hơi hám của mùng mền chăn gối
cả thực tế buồn rầu
nơi ta gặm nhấm thứ hạnh phúc phản bội

Đó là ngọn nến rực rỡ xinh đẹp
đến từ trên trời cao
như mùa mưa về với đôi cánh run rẩy
của buổi chiều sinh nhật
mang tới cho ta khuôn mặt ngoài hư vô
khuôn mặt tình nhân lạnh lùng như tinh tú

Đừng than thở chi
Chiếc xuồng thanh xuân đã mủn như lá vàng dưới đáy hồ
hạnh phúc còn lại như xương khô
đang chập chờn với nến
ôi ngọn nến
ôi con mắt nhớ nhưng ngoài hư vô
bất diệt

và như một chuyện bịa đặt tức cười
bông hồng chàng từng cài trên mái tóc ta
đã xui ta nói lời vĩnh biệt

Trong một đời tình chỉ còn những màu hồng đang giũ mãi trong thời khắc tàn rữa

Ôi ngọn nến cho ta về hồ xưa
cho ta giọt lệ nào đã nhỏ
giọt lệ long lanh nơi đáy hồ
như mắt ai còn ngó

Chớp mắt xô luôn một trận cười
cùng giấc mơ và ngọn nến tàn lụi.

Nhã Ca

(ghi chú: Bản đánh máy của Hà Nguyên Dũng, Sài Gòn tháng 5-2007)

Nhã Ca

Nhã Ca (Trần Thị Nhã Ca) Nhà thơ, nhà văn. Tên thật **Trần thị Thu Vân**, sinh năm 1939 tại Huế. Trước 1975, viết văn, làm báo tại Sài Gòn. Đoạt giải thưởng thi ca toàn quốc năm 1965 (thơ Nhã Ca Mới) và giải văn học nghệ thuật toàn quốc (Giải Khăn Sô Cho Huế). Sau 1975, bị giam 10 năm trước khi được sang Thụy Sĩ. Hiện định cư tại Hoa Kỳ, cùng Trần Dạ Từ chủ trương báo Việt Báo Kinh Tế.

Tác phẩm đã xuất bản:

Nhã Ca Mới (thơ, 1965), Đêm Nghe Tiếng Đại Bác (1966), Đêm Dậy Thì (1966), Bóng Tối Thời Con Gái (1967), Khi Bước Xuống (1967), Người Tình Ngoài Mặt Trận (1967), Sống Một Ngày (1967), Xuân Thi (1967), Những Giọt Nắng Vàng (1968), Đoàn Nữ Bình Mùa Thu (1969), Giải Khăn Sô Cho Huế (1969), Một Mai Khi Hòa Bình (1969), Mưa Trên Cây Sầu Đông (1969), Phượng Hoàng (1969), Tình Ca Cho Huế Đồ Nát (1969), Dạ Khúc Bên Kia Phố (1970), Tình Ca Trong Lửa Đỏ, Đòi Ca Hát, Lăn Về Phía Mặt Trời (1971), Trưa Áo Trắng (1972), Thơ Nhã Ca (1972), Tòa Bin-ding Bỏ Không (1973), Bước Khẽ Tới Người Thương (1974), Hoa Phượng Đứng Đỏ Nửa (truyện dài), Sài Gòn Cười Một Minh (tập truyện), Hồi Ký Một Người Mất Ngày Tháng, Chớp Mất Một Thời (truyện dài), Đường Tự Do Sài Gòn...
(Tác Giả Việt Nam – Lê Bảo Hoàng)